

Силабус освітнього компоненту
«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ»

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Історія)
Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)
Першого (бакалаврського) рівня
Рік навчання: 3-4
Семестр: 6-7

Структурний підрозділ

Кафедра географії та методики її викладання,
природничо-економічний факультет

Викладач:

ПІБ: Касіяник Ігор Петрович
Посада: доцент кафедри географії та методики її викладання
Науковий ступінь: кандидат географічних наук
Вчене звання: доцент
Е-mail: kasiianyk@kpnpu.edu.ua
Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд.
(кафедра географії та методики її викладання).
Профайл викладача:
<https://geo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/kasiianyk-igor-petrovych/>

ПІБ: Лісовський Андрій Сергійович
Посада: старший викладач кафедри географії та методики її викладання
Науковий ступінь: кандидат географічних наук
Вчене звання:
Е-mail: lisovskyi@kpnpu.edu.ua
Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд.
(кафедра географії та методики її викладання).
Профайл викладача:
<https://geo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/lisovskyi-andriy-serhijovych/>

ПІБ: Матуз Ольга Володимирівна
Посада: асистент кафедри географії та методики її викладання
Науковий ступінь:
Вчене звання:
Е-mail: matuz@kpnpu.edu.ua
Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання).
Профайл викладача:
<https://geo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/matuz-olha-volodymyrivna/>

Лінк на освітній контент
дисципліни

<https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=413>

Статус дисципліни

Вибірковий освітній компонент професійної підготовки

Обсяг дисципліни,
кредити ЄКТС / години

10 кредити ЄКТС / 300 год.

Мова викладання	Українська
Форми здобуття вищої освіти	Денна
Політика дисципліни	<p>Академічна доброчесність. Передбачається, що у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи відповідальність їх порушення згідно Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.</p> <p>Відвідування занять. Передбачається, що здобувачі вищої освіти систематично відвідуватимуть лекційні та практичні заняття, проявлятимуть старанність та відповідальність до навчання, вчасно виконуватимуть поставлені завдання, відпрацьовуватимуть пропущені заняття.</p> <p>Ініціативність здобувачів вищої освіти. Передбачається, що здобувачі вищої освіти проявлятимуть ініціативність та старанність у виконанні завдань самостійної роботи.</p>
Що будемо вивчати?	Предметом вивчення навчального освітнього компонента є: географічні проблеми просторової організації регіональної економіки, сукупність проблем соціального розвитку в їх територіальному виразі, територіальна організація соціального життя, просторові суспільні системи.
Чому це треба вивчати?	Мета вивчення освітньої компоненти є сформувати знання соціально-економічних, політичних процесів в різних країнах і регіонах світу, набуття чітких знань та навичок у складанні їх комплексної соціо-економіко-географічної характеристики, функціонування світового господарства, глобальних і регіональних ринків, міжнародного (географічного) поділу праці.
Яких результатів можна досягнути?	Знання та розуміння основних концепцій, парадигм, теорії та загальної структури географічної та історичної наук, предмету їх дослідження, місця і зв'язків в системі наук, етапів історії розвитку географії; вільне володіння географічною та історичною термінологією і номенклатурою; вміння пояснювати просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях; уміння охарактеризувати природні та суспільні просторові утворення, пояснити їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та історичними чинниками.
Як можна використати набуті знання та уміння?	<p>Інтегральна компетентність: Здатність виконувати спеціалізовані практичні завдання та вирішувати проблеми з організації базової середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів педагогіки, психології, а також методики навчання та предметних знань з географії та історії і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК): здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів; здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).</p>
Зміст дисципліни	Модуль I: Змістовий модуль I. Теоретичні основи, методи і завдання курсу. Становлення та розвиток регіональної економічної і соціальної географії. Сучасна політична карта світу. Міжнародні організації і союзи. Змістовий модуль II: Європейсько-Азійський регіон. Країни Західної Європи. Країни Північної Європи. Країни Південної, Центрально-Східної Європи. Країни Південно-Західної Азії та Аравійського півострова. Країни Східної Азії. Країни Центральної і Південної Азії. Країни Південно-Східної Азії. Модуль II. Змістовий модуль I: Америко-Африкано-Австралійський регіон Країни Північної Америки. Країни Латинської Америки. Країни Карибського басейну. Країни Північної Африки. Країни Південної Африки. Країни Центральної Африки. Країни Західної Африки. Загальна характеристика Австралії і Океанії.

Методи навчання	<p>За джерелом інформації: словесні: розповідь, пояснення, бесіда; наочні: демонстрація, самостійне спостереження; практичні: лабораторні роботи; За ступенем керування здобувачами вищої освіти: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота з літературними джерелами; письмова робота, практична робота.</p> <p>Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.</p> <p>Самостійна робота. Дистанційний метод навчання в інформаційній системі Moodle.</p>																													
Інформаційне забезпечення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білецький М. І. Соціальна географія: навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванус, Л. І. Котик. – Львів: Вид. ЛНУ, 2019. 239с. 2. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни): навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с. 3. Лісовський А.С., Матуз О.В., Любинська І.Б. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Регіональна економічна і соціальна географія». – Кам'янець-Подільський: Видавничо-поліграфічне підприємство «'Апостроф». – 2022. 82 с. 4. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. – Суми: СумДПУ, 2020. 142 с. 5. М. KNYSH, O. I. MAMCHUR, I. V. VANDA REGIONAL ECONOMIC AND SOCIAL GEOGRAPHY OF THE WORLD (Latin America and Caribbean countries, Africa, Asia, Oceania) Educational textbook. Second edition, corrected and supplemented. Lviv.2022. 372 с. 																													
Обсяг дисципліни (години) та види занять	<p>Денна форма здобуття вищої освіти: лекції (70 год.), практичні заняття (80 год.), самостійна робота (150 год.).</p>																													
Система оцінювання результатів навчання	<p>Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2021, №11-ОД.</p> <p>Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту базується на принципах систематичності, комплексності, об'єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу.</p> <p>Система оцінювання передбачає активну роботу здобувачів вищої освіти впродовж семестру та отримання ними оцінки за практичні заняття, модульну контрольну роботу, самостійну роботу, екзамен, сума яких складає підсумкову рейтингову оцінку за освітній компонент.</p> <p style="text-align: center;">Модуль 1 (денна форма навчання, 6 семестр)</p> <table border="1" data-bbox="596 1413 1406 1570"> <thead> <tr> <th colspan="4">Поточний і модульний контроль (60 балів)</th> <th rowspan="2">Іспит</th> <th rowspan="2">Сума</th> </tr> <tr> <th>ЗМ 1</th> <th>ЗМ 2</th> <th>МКР</th> <th>СР</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10 балів</td> <td>20 балів</td> <td>25 балів</td> <td>5 балів</td> <td>40</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Модуль 1 (денна форма навчання, 7 семестр)</p> <table border="1" data-bbox="596 1603 1406 1731"> <thead> <tr> <th colspan="3">Поточний і модульний контроль (60 балів)</th> <th rowspan="2">Іспит</th> <th rowspan="2">Сума</th> </tr> <tr> <th>ЗМ 1</th> <th>МКР</th> <th>СР</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>30 балів</td> <td>25 балів</td> <td>5 балів</td> <td>40</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table> <p>Поточний контроль. Обрахунок підсумкового рейтингового балу поточного контролю (r_k) здійснюється за формулою:</p> $r_k = (0,05 \times r_k^c + 0,4) \times \hat{r}_k$ <p>де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на їх кількість (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, а $\hat{r}_k$ – встановлений</p>	Поточний і модульний контроль (60 балів)				Іспит	Сума	ЗМ 1	ЗМ 2	МКР	СР	10 балів	20 балів	25 балів	5 балів	40	100	Поточний і модульний контроль (60 балів)			Іспит	Сума	ЗМ 1	МКР	СР	30 балів	25 балів	5 балів	40	100
Поточний і модульний контроль (60 балів)				Іспит	Сума																									
ЗМ 1	ЗМ 2	МКР	СР																											
10 балів	20 балів	25 балів	5 балів	40	100																									
Поточний і модульний контроль (60 балів)			Іспит	Сума																										
ЗМ 1	МКР	СР																												
30 балів	25 балів	5 балів	40	100																										

максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти за результатами поточного контролю з урахуванням її вагомості.

Модульна контрольна робота. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти. Модульна контрольна робота складається з двох теоретичних питань (кожне оцінюється 10 балами), а також одного практичного (оцінюється у 5 балів). Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою. Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за МКР в 6 і 7 семестрі – 25 балів. Для зарахування модульної контрольної роботи у 6-му і 7-му семестрі мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 15, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Здобувач вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи (25 балів)

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	25-23 бали	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з регіональної економічної і соціальної географії, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлені завдання.
«добре»	22-19 бали	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	18-15 бали	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«не задовільно»	14 і менше бали	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Контроль за самостійною та індивідуальною роботою відбуватиметься за формі перевірки географічної номенклатури, робота над якою розвиває навички індивідуальної роботи та практичного застосування знань здобувача вищої освіти з освітньої компоненти. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти за самостійну роботу складає 5 балів, а мінімальна - 3 бали.

Критерії оцінювання самостійної роботи

5 б. ставиться у випадку, коли здобувач освіти повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Показав на карті всі країни

та назвав їхні столиці. У відповіді відсутні граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 б. ставиться, коли здобувач освіти виконав всі завдання для самостійної роботи. Показав на карті всі країни та назвав їхні столиці. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер.

3 б. ставиться, коли здобувач освіти демонструє знання з географічної номенклатури, винесених на самостійне опрацювання. Називає країни, але у відповіді припускається помилка. Присутні окремі стилістичні та мовленнєві помилки.

2.б. ставиться, коли здобувач освіти демонструє має вкрай поверхові знання з географічної номенклатури, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Здобувач освіти відтворює лише окремі фрагменти матеріалу. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Здобувач освіти не може назвати країну і її столицю. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 б. ставиться, коли здобувач освіти демонструє вкрай поверхові знання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі.

Загальна оцінка за освітній компонент визначається шляхом сумування кількості балів за поточного контролю, модульної контрольної роботи та самостійної роботи.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до таблиці:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою	Національн а залікова оцінка
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Початковий (понятійний):

- здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів та відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» (1 бал);

- здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику (2 бали);

- здобувач намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом (3 бали).

	<p>Середній (репродуктивний):</p> <ul style="list-style-type: none"> - здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі (4 бали); - здобувач знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні (5 балів); - здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами (6 балів). <p>Достатній (алгоритмічно дієвий):</p> <ul style="list-style-type: none"> - здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми (7 балів); - знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати (8 балів); - здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички (9 балів). <p>Високий (творчо-професійний):</p> <ul style="list-style-type: none"> - здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси (10 балів); - здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію (11 балів); - здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (12 балів).
Поточний контроль	Практичні завдання, самостійна робота
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота
Локація	Згідно з розкладом